

Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

00PZ00 en 00PZ02 - Herman

Broerencollege voor ZML SO en VSO

(00PZ00)

2022-2023

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Onze school & passend onderwijs

- 2.1 Algemene gegevens
- 2.2 Visie
- 2.3 Onderwijs en ondersteuning
- 2.4 Ondersteuning aan onze leerlingen

3 Ondersteuningsmogelijkheden van onze school

- 3.1 Deskundigheid
- 3.2 Voorzieningen
- 3.3 Onderwijsaanbod
- 3.4 Fysieke ruimten
- 3.5 Protocollen
- 3.6 Leerkrachtvaardigheden

4 Organisatie van de ondersteuning

- 4.1 Ondersteuningsroute binnen de school
- 4.2 Samenwerking met kern- en ketenpartners

5 Bijlage

1. Inleiding

Passend onderwijs

Alle kinderen verdienen een passende plek in het onderwijs. Zij hebben recht op onderwijs dat hen uitdaagt en rekening houdt met hun behoeften. Kinderen gaan, als het kan, naar het regulier onderwijs. Soms is er speciaal onderwijs nodig voor leerlingen die dáár het best op hun plek zijn. Zo worden ze zo goed mogelijk voorbereid op een vervolgopleiding en op een plek in de samenleving.

Voor leerlingen die dat nodig hebben, werkt de school samen met organisaties die in en rond de thuissituatie jeugdhulp bieden.

Inhoud van dit document

Deze rapportage beschrijft de visie op ondersteuning van de school, de ondersteuningsmogelijkheden die de school biedt om passend onderwijs te verzorgen en de ontwikkeldoelen die de school zichzelf stelt. Daarmee heeft dit document ook een functie voor het samenwerkingsverband, en voor ouders.

Rol samenwerkingsverband en school

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen een passende plek krijgen, hebben scholen regionale samenwerkingsverbanden gevormd. In deze samenwerkingsverbanden werken het regulier en het speciaal onderwijs samen. De scholen in het samenwerkingsverband maken afspraken over onder andere de begeleiding en ondersteuning die alle scholen in de regio kunnen bieden en over welke leerlingen een plek kunnen krijgen in het speciaal onderwijs. Ook maakt het samenwerkingsverband afspraken met de gemeenten in de regio over de inzet en afstemming met jeugdhulpverlening.

Ouders melden hun kind aan bij de school van hun keuze en de school kijkt welke ondersteuning het kind nodig heeft en wat de mogelijkheden van de school zijn. Deze rapportage kan ouders een handvat bieden in de keuze van een school doordat het een beeld geeft van de ondersteuning die de school aan hun kind zou kunnen bieden. Of de school voor hun kind de juiste plek is zal altijd uit een individueel gesprek over de behoeften van het kind blijken. Dit hangt namelijk niet alleen af van de aanwezige ondersteuning, maar ook van de specifieke capaciteiten en de ondersteuningsbehoeften van het kind.

Totstandkoming van dit document

Dit document is tot stand gekomen op basis van een online vragenlijst. De school heeft geformuleerd welke ondersteuning mogelijk is, vanuit welke visie en met welke doelen.

2. Onze school & passend onderwijs

2.1 Algemene gegevens

Gegeven	Antwoord
Invuldatum	september 2022
Naam van onze school	00PZ00 en 00PZ02 - Herman Broerencollege voor ZML SO en VSO
Onderwijstype	Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)
Naam van ons schoolbestuur	Herman Broerenstichting
Naam samenwerkingsverband	Samenwerkingsverband VO Delflanden
Onderwijssoorten	Zeer moeilijk lerend/zwak begaafd ZML Lager dan zeer moeilijk lerend / EMB Moeilijk lerend/matig begaafd

2.2 Visie

Ons onderwijsconcept

Contextueel en Begeleid ontdekkend leren

Toelichting op onderwijsconcept

Contextueel leren is leren in een reële context; het plaatsen van de leeractiviteit in een herkenbare, levensechte en betekenisvolle omgeving. Leerlingen leren makkelijker wanneer de theorie en de praktijk aan elkaar gekoppeld zijn. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan een context binnen het schoolgebouw, maar juist ook aan dat wat de omgeving kan bieden. Er is ruimte voor eigen leerstijl en tempo.

Begeleid ontdekkend leren biedt leerlingen een stappenplan voor de denkvaardigheden: een plan maken voordat je begint, volgen en bijsturen als je bezig bent en terugkijken als je de taak hebt afgerond.

Uitgaande van een doorgaande lijn, is de ontwikkeling van de leerlingen op de Herman Broerenschool gericht op een optimale aansluiting op het Herman Broerencollege. Dit betekent dat naast de cognitieve ontwikkeling ook nadrukkelijk aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en de ontwikkeling op het gebied van 'leren leren'.

Als einddoel stelt het Herman Broerencollege zich de leerlingen onderwijs te bieden, gericht op de thema's werken, wonen, vrije tijd en burgerschap, dat hen optimaal laat ontwikkelen voor een succesvolle uitstroom naar een voor hem of haar passende plek.

In ons samenwerkingsverband wordt geen leerling buitengesloten en is ruimte voor diversiteit. Onze scholen maken ontwikkeling van leerlingen mogelijk door het bieden van kwalitatief hoogwaardig onderwijs, waar leerlingen met en van elkaar kunnen leren. De ondersteuningsbehoeften van de leerling staan daarbij centraal. Onze scholen en onze partners in de zorg zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een ononderbroken ontwikkelingsproces voor alle leerlingen en dragen zorg voor een dekkende ondersteuningsstructuur, met ruimte voor maatwerk waardoor geen leerling tussen wal en schip kan vallen en elke leerling een perspectief heeft op een passende dagbesteding, een passende plek op de arbeidsmarkt of passend vervolgonderwijs.

Onze visie op passend onderwijs

Wij vinden dat elk kind recht heeft op goed en passend onderwijs. Alle leerlingen dienen een plek te krijgen op een school/college die past bij hun mogelijkheden, kwaliteiten en talenten en zo veel mogelijk nabij thuis. Voor ons type onderwijs hebben de verschillende samenwerkingsverbanden criteria vastgesteld wanneer een leerling voor plaatsing op onze school/college in aanmerking komt. Wanneer leerlingen voldoen aan de criteria, krijgen zij een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) van het samenwerkingsverband. Het verkrijgen van een TLV is voorwaarde om te kunnen worden ingeschreven op school. Voor plaatsing in een onderwijszorggroep is een TLV categorie hoog een vereiste en inzet van zorg op basis van jeugdwet of WLZ.

Als een leerling bij ons is geplaatst wordt er binnen 6 weken een Ontwikkelingsperspectief (OP) gemaakt en besproken met de ouders. In het OP wordt een beschrijving van de leerling gegeven, wat de bevorderende en de belemmerende factoren zijn in de ontwikkeling van de leerling, welke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften daaruit naar voren komen en volgens welke leerroutes de leerling naar het uiteindelijke uitstroomprofiel gebracht wordt.

2.3 Onderwijs en ondersteuning

Kenmerkend voor onze leerlingen

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege bieden onderwijs aan leerlingen met een IQ tot 70. In het algemeen spreken we dan over leerlingen met een verstandelijke beperking. Soms is er sprake van een hoger IQ en heeft de leerling baat bij ZML-onderwijs doordat er sprake is van problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling en/of gedragsproblematiek. De bovenliggende problematiek bij de leerlingen dient echter altijd de leerproblematiek te zijn. Dit betekent dat de sociaal-emotionele problematiek invloed heeft op de leerprestaties en dat langdurige overvraging en frustratie de oorzaak zijn van bijkomstige gedragsproblemen. Bij deze leerlingen is nadrukkelijk de verwachting dat door lagere eisen te stellen met betrekking tot de cognitieve ontwikkeling, de gedragsproblemen zullen verminderen.

Naast de verstandelijke beperking hebben veel leerlingen complexere stoornissen. Op school kennen we onder anderen:

- Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen (EMB, $IQ \leq 35$).
- Leerlingen met een stoornis binnen het autistisch spectrum (ASS).
- Leerlingen met aandachtstekortstoornis (ADHD).
- Leerlingen die bekend zijn met verschillende syndromen, zoals het syndroom van Down, fragiele X-syndroom, Prader Willi syndroom, Williams syndroom, 22Q11 syndroom, Wiedemann Steinersyndroom, Kabuki syndroom, Smith Magenis syndroom.

In algemene zin hebben wij, op grond van de kenmerken van de leerlingen, de volgende aandachtspunten: extra aandacht voor mondelinge taal, extra aandacht voor de sociale en emotionele ontwikkeling en extra aandacht voor 'leren leren'/voorbereiding op dagbesteding en (beschutte) arbeid.

Sterke punten in onze ondersteuning

Leerlingen op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege hebben vaak specifieke onderwijs,- en ondersteuningsbehoeften. De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege stelt zich als opdracht hier aan tegemoet te komen.

Het onderwijs aan de leerlingen wordt verzorgd door een team flexibele, gemotiveerde en gespecialiseerde leraren. Zij worden ondersteund door kundige en breed-inzetbare onderwijsassistenten. De Commissie van begeleiding, bestaande uit de locatiedirecteur, de teamleiders, de aan de school verbonden orthopedagoog, de psychologisch assistent, de schoolarts en de schoolmaatschappelijk werker, staan dicht op het team en de leerlingen. Zo kan de zorg voor de leerlingen goed worden gemonitord en kan er snel worden geschakeld wanneer dit nodig blijkt. Er wordt gewerkt op basis van een ontwikkelingsperspectief, waarin de bevorderende en de belemmerende factoren in kaart worden gebracht en de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften worden geïnventariseerd.

Het onderwijs is sturend; op basis van de leerroutes en de uitstroombestemming worden doelen gesteld volgens een streefplanning.

De ontwikkeling van de leerlingen wordt op een betekenisvolle context gerealiseerd.

Onderwijs en ondersteuning zijn gericht op het ontwikkelen van zelfstandigheid, zelfredzaamheid en voorbereidend op de toekomst; wonen, werken en vrije tijd.

Wij gaan uit van wat wél kan en zoeken naar mogelijkheden.

Wij benaderen de leerlingen positief.

Wij stemmen af op het ontwikkelingsniveau en het cognitieve niveau van de leerling.

Er is aandacht voor de sociale en emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

Er is aandacht voor de prikkelverwerking van leerlingen.

Er is een gespecialiseerde afdeling binnen zowel het SO als het VSO voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking (EMB). Wij noemen deze groepen 'onderwijszorggroepen', of OZG.

Er wordt lesgegeven volgens de principes van Teach Like a Champion.

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege zijn Vreedzame Scholen. De scholen beschouwen de klas en de school als leefgemeenschap, waarin leerlingen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen. En waarin leerlingen leren wat het betekent om een 'democratisch burger' te zijn: open staan voor en kunnen overbruggen van verschillen tussen mensen, een bijdrage leveren aan het algemeen belang en actief verantwoordelijk willen zijn voor de gemeenschap. Daarmee bieden we de leerlingen perspectief: ze ervaren dat het uitmaakt dat ze er zijn en dat ze er 'toe doen'.

Grenzen aan onze ondersteuning

Bij de leerlingen op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege geldt dat de verstandelijke beperking van de leerling de bovenstaande problematiek is. Wanneer een andere problematiek bovenstaand is, zal een andere vorm van onderwijs meer passend zijn.

Voor plaatsing op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege wordt verwacht dat de leerling intrinsieke motivatie heeft om schoolse activiteiten te kunnen volgen. Verder moet de leerling voldoen aan basale onderwijsvaardigheden als een instructie kunnen opvolgen; kunnen functioneren binnen een groep, langere tijd kunnen blijven zitten, omgaan met overgangsmomenten, werken met begeleiding op afstand en voldoende emotieregulatie bezitten. Soms heeft een leerling gedurende een korte periode een individuele begeleider nodig om te helpen deze schoolse vaardigheden aan te leren. Dergelijke individuele ambulante begeleiding dient van korte duur te zijn; enkele weken tot maanden. Er wordt een plan opgesteld om de begeleiding af te bouwen. Wanneer de leerling langere tijd of de gehele schooltijd hulp nodig heeft bij de basale onderwijsvaardigheden van individuele begeleiding, is de leerling niet toe aan school en kan de leerling niet op de Herman Broerenschool of het Herman Broerencollege geplaatst worden.

Gezien de kwetsbare doelgroep en de lage sociale en emotionele ontwikkeling en redzaamheid van veel van de leerlingen, kunnen wij leerlingen die fysieke of verbale agressie tonen richting andere leerlingen of begeleiders geen plaats bieden. Fysieke en verbale agressie veroorzaken gevoelens van angst en onbegrip en daarmee een onveilig gevoel voor de andere leerlingen. Slechts wanneer de Commissie van Begeleiding op basis van dossierinformatie, gesprekken en eventuele observaties overtuigd is dat de vertoonde gedragsproblemen voortkomen uit overvraging, wordt toelating overwogen.

Op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege is onvoldoende expertise aanwezig om complexe medische handelingen uit te voeren. Wanneer medische handelingen op school noodzakelijk zijn, zal in overleg met ouders of wettelijk vertegenwoordiger voorafgaand aan eventuele inschrijving van de leerling overlegd moeten worden wat haalbaar is. Hierbij valt onder andere te denken aan het toedienen van injecties, maar ook wanneer er zich ernstige medische situaties voor kunnen doen waarbij levensreddende handelingen worden gevraagd. De Commissie van Begeleiding geeft op basis van de beschikbare informatie een advies over de haalbaarheid van het uitvoeren van medische handelingen op school. Bij een verandering in de medische situatie zal de Commissie van Begeleiding in overleg treden met de wettelijk vertegenwoordiger om te beoordelen of nog tegemoet gekomen kan worden aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Wanneer een leerling aangepast meubilair nodig heeft, zal met ouders of wettelijk vertegenwoordiger voorafgaand aan eventuele inschrijving overlegd moeten worden hoe de bekostiging van het meubilair geregeld zal worden.

Onze ambities en ontwikkeldoelen voor de ondersteuning

Om nog beter aan te sluiten bij de behoeften van de leerlingen hebben de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege ontwikkeldoelen gesteld voor de komende periode.

De problematiek van de doelgroep verschuift de laatste jaren. Er zijn meer leerlingen met meer complex gedrag. De school heeft hier een ambitieus veiligheidsplan voor opgesteld. Voor leerlingen wordt via dit plan verduidelijkt welk gedrag van hen wordt verwacht en de leraren krijgen handvatten het gewenste gedrag aan te leren en waar nodig corrigerend op te treden.

De didactische vaardigheden van de leraren en onderwijsassistenten wordt versterkt. Om dit te bereiken worden trainingen aangeboden uit de methodiek van Teach Like a Champion. Deze methodiek maakt leraren nog meer bewust van hun eigen kwaliteiten en laat hen deze uitbouwen om van goede leraren nog betere leraren te maken.

Overkoepelend bij deze beide ontwikkeldoelen is de theorie van professor A. Dosen over de ontwikkelingsleeftijden bij leerlingen met een verstandelijke beperking. Door rekening te houden met de ontwikkelingsleeftijd van de leerlingen, naast de kalenderleeftijd, kunnen leerlingen beter op niveau worden aangesproken, zowel op het gebied van het gedrag als op het gebied van leren.

Tenslotte biedt de school meer leerlingen onderwijs die problemen ervaren binnen de taal-spraakontwikkeling (TOS). De school zet daarom meer in op visuele ondersteuning van de gesproken taal via gebaren en pictogrammen.

2.4 Ondersteuning aan onze leerlingen

Deze paragraaf beschrijft welke ondersteuning wij bieden aan al onze leerlingen, en welke ondersteuning wij bieden aan leerlingen die meer ondersteuning of meer uitdaging nodig hebben.

Ondersteuning in de lessen

Aan leerlingen die meer ondersteuning of meer uitdaging nodig hebben:

Alle leerlingen krijgen een programma aangeboden dat toegeschreven is op hun uitstroombestemming. Waar leerlingen meer ondersteuning of uitdaging nodig hebben, kan worden gevarieerd in het aanbod. Door de kleine groepssamenstelling en de expertise van de leraren en het ondersteunende personeel is de school in hoge mate in staat de leerlingen een passend aanbod te bieden.

Ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen

Deze paragraaf beschrijft in welke ondersteuningsbehoeften onze school wil voorzien.

Auditieve / communicatieve ondersteuningsbehoefte(n)

Taalontwikkelingsstoornis (TOS)

Communicatieve beperking met Autisme Spectrum Stoornis (ASS)

Slechthorend met meervoudige beperking

Slechthorend/gehoorproblemen

Spraakontwikkelingsstoornis

Cognitieve ondersteuningsbehoefte(n)

Lager dan zeer moeilijk lerend / EMB

Moeilijk lerend/matig begaafd

Zeer moeilijk lerend/zwak begaafd

Toelichting ondersteuning

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege bieden onderwijs aan zeer moeilijk lerende leerlingen. Dit is bij de leerlingen de voorliggende Doordat veel leerlingen van de doelgroep zeer moeilijk lerend behoefte hebben aan visuele ondersteuning via gebarenondersteuning en het gebruik van pictogrammen, kan in bepaalde gevallen voldaan worden aan de ondersteuningsbehoefte van leerlingen met gehoorproblemen en TOS.

3. Ondersteuningsmogelijkheden van onze school

Onze school heeft diverse ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar voor onze leerlingen. In paragraaf 3.1 tot en met 3.3 zijn overzichten weergegeven van de aanwezige ondersteuning.

Legenda

Op de school aanwezig

Centraal beschikbaar voor de school via het bestuur

Centraal beschikbaar voor de school via samenwerkingsverband of derden

3.1 Deskundigheid

Binnen ons schoolteam zijn voor verschillende functies (taak)uren toegewezen om ondersteuning aan onze leerlingen te bieden en tegemoet te komen aan hun specifieke onderwijsbehoeften. Deze zijn hieronder weergegeven.

De onderstaande lijst toont de deskundigheden die ingezet kunnen worden voor leerlingen die hier behoefte aan hebben.

Deskundige	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
Aandacht functionaris huiselijk geweld			
Autisme-specialist/ anti-coach			
Begeleider passend onderwijs			
Decaan / loopbaanbegeleider			
Docent-coach minder begaafde leerlingen			
Expert op het gebied van LZ/LG			
Expert op het gebied van minder- en laagbegaafdheid			
Expert op het gebied van NT-2			
Expert op het gebied van psychische- en gedragsproblematiek			
Gedragsspecialist			
Gedragswetenschapper			
Logopedist			
Ondersteuningscoördinator			
Orthopedagoog			
Psycholoog			

Vertrouwenspersoon			
Anders, namelijk	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
Aandachtsfunctionaris			
Schoolmaatschappelijk werk			
Zintuigelijke informatieverwerking			
Jeugdarts			
specialisten vanuit Expertiseteam cluster 3 en 4			
specialisten vanuit Expertiseteam NT-2			
specialisten vanuit Expertisegroep HB/dubbel bijzonder voor HAVO/WO			
Gedragswetenschapper SWV			
kernpartners vanuit de jeugdzorg			

Toelichting deskundigheid

Veel van de leraren hebben de masteropleiding Special Educational Needs gevolgd.

Aan de school zijn een jeugdarts, een orthopedagoog, een schoolmaatschappelijk werker en een logopedist verbonden. Er is intensieve samenwerking met de jeugdarts

De school kent een relatief groot aantal aandachtfunctionarissen, omdat de leerlingen een kwetsbare groep vormen met betrekking tot mishandeling en misbruik.

Voor elk van de afdelingen van de school (SO, VSO en Onderwijszorg) is een teamleider met zorgcoördinerende taken aangesteld.

Via beeldcoachtrajecten worden leraren en assistenten gestimuleerd via een oplossingsgerichte aanpak de communicatie, de instructie en het klassenmanagement te verbeteren.

Binnen de school is een externe praktijk voor fysiotherapie en SI-therapie en een externe praktijk voor logopedie gevestigd, waarmee intensief kan worden samengewerkt.

3.2 Voorzieningen

De onderstaande lijst toont de voorzieningen die beschikbaar zijn voor leerlingen die hier behoefte aan hebben. Deze voorzieningen zijn veelal gericht op groepen leerlingen met een vergelijkbare ondersteuningsbehoefte.

Voorziening	Op de school	Via het bestuur	Via het SWW of derden
Begeleiding in kleine groepjes			
Kleine klas			
Tussenvoorziening (OPDC of rebound)			

Anders, namelijk	Op de school	Via het bestuur	Via het SWW of derden
Onderwijszorggroepen (EMB)			
Tussenvoorziening OPDC (reguliere, herstelgerichte en maatwerktrajecten)			
verlengde onderbouw Pro/VMBO			
kleine klas HAVO/VWO voor leerlingen met internaliserende problematiek			
			

3.3 Onderwijsaanbod

De onderstaande lijst toont het onderwijsaanbod dat beschikbaar is voor leerlingen die hier behoefte aan hebben. Het onderwijsaanbod betreft hier een methodiek en/of aanpak die is geïntegreerd in het onderwijsprogramma en de leerlijnen van de school, of geïntegreerd kan worden na constatering van een ondersteuningsbehoefte van een leerling.

Onderwijsaanbod	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
Aanbod dyslexie			
Aanbod executieve functies			
Aanbod NT2			
Aanbod sociaal emotionele ontwikkeling			
Aanbod spraak/taal			
Aanbod studievaardigheden, plannen/organiseren of leren leren			
Aanbod versterken sociaal-emotionele ontwikkeling en welzijn			
Aanbod versterken sociale vaardigheden en de weerbaarheid			
Preventief signaleren op leerontwikkeling			
Preventief signaleren op sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag			
Preventieve signalering van leer-, opgroei-, opvoedproblemen			
Vakgerichte ondersteuning			

Anders, namelijk	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
Aanbod op seksuele ontwikkeling en relaties			
Ondersteunende lees- en spelling software (Kurzweil)			
Ondersteunende groepsgewijze leerlingentrainingen in overleg met BPO-ers SWV			
Ondersteunende groepsgewijze trainingen in preventief sociaal jeugd domein in overleg met JGZ			

Toelichting onderwijsaanbod

SO:

De leerlingen binnen het SO volgen onderwijs volgens de kerndoelen van het ZML, die zijn aangepast volgens het wettelijk kader van het ministerie van OCW. Om bij het lesaanbod de juiste keuzes te maken gebruiken wij de leerlijnen voor het ZML van het Centrum Educatieve Dienst (CED). Hiermee willen we een optimale ontplooiing van de leerlingen bewerkstelligen om ze voor te bereiden op een actieve deelname aan de maatschappij op de gebieden wonen, werken, burgerschap en vrije tijd.

Wij bereiken dit door in het SO veel aandacht te besteden aan:

Cognitieve vorming, zoals bijvoorbeeld bij de leerlijnen begrijpend lezen, mondelinge taal, geld rekenen, rekenen en schriftelijke taal.

Sociaal-emotionele vorming en creatieve vorming, zoals bijvoorbeeld bij de leerlijnen beeldende vorming, muziek en bewegen en dramatische vorming.

Motorische vorming, zoals bijvoorbeeld bij de leerlijnen motorische ontwikkeling, bewegingsonderwijs en zwemmen.

VSO Brugklassen: 12 t/m 14 jaar

Voor onze leerlingen is het van belang dat wat zij leren voor hen betekenis heeft. Dit wordt gerealiseerd door de cognitieve vakken te geven binnen een thema en/of door deze te verbinden met situaties uit de dagelijkse praktijk. Zo oefenen leerlingen bijvoorbeeld met schriftelijke taal en rekenen door een boodschappenlijstje te maken en boodschappen te doen en af te rekenen. Uitgangspunt bij het lesaanbod is dat het de leerlingen voorbereidt op hun toekomst, gericht op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap.

VSO Praktijkgroepen: 14 t/m 16 jaar

De ontwikkeling van de leerling wordt nog meer verlegd naar het toekomstperspectief, gericht op werken en wonen. Het lesaanbod van de leerling is nog meer toegespitst op de vraag 'wat heb jij nodig om je in de toekomst staande te houden in de maatschappij?'

De cognitieve ontwikkeling wordt met name ingezet in de contextuele setting (praktijk), voorbereiding op dagbesteding en/of arbeid. Het aanbod van de lessen verhoudt zich met de contextuele wereld van de leerling, gericht op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Bij leerlingen vanaf 15,5 jaar wordt een arbeidsinteressesettest afgenomen. Bij uitstroom wordt het transitiedocument meegegeven.

VSO Eindgroepen: 16 tot uiterlijk 20 jaar

De ontwikkeling van de leerling is met name gericht op zijn toekomstperspectief, zoals in gezamenlijkheid beschreven in het transitiedocument. De leerling en ouders zijn hierbij een belangrijke partner. De leerling werkt aan zijn/haar toekomstperspectief op het gebied van wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. De leerling volgt praktijkvakken passend bij zijn mogelijkheden voor de toekomst. Leerlingen werken daarnaast in groepen op niveau van de uitstroombestemming aan thema's als stage, maatschappelijke ontwikkelingen, wonen en ICT en leren daarnaast van elkaar en van elkaars ervaringen.

Onderwijs-zorggroepen (SO en VSO): 4 tot uiterlijk 20 jaar

De leerlingen in de onderwijs-zorggroepen werken volgens het vastgestelde EMB-beleid. De leerlingen werken volgens een vast dag- en weekritme met vaste begeleiding, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. In de onderwijs-zorggroepen zijn tevens zorgmedewerkers actief om de leerlingen extra te ondersteunen met vaardigheden op het gebied van Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL).

Leerlingen stromen van het VSO uit naar dagbesteding of arbeid. Enkele leerlingen stromen door naar een andere vorm van onderwijs, zoals de praktijkschool of het MBO. Het aanbod is afgestemd op de uiteindelijke uitstroombestemming binnen 5 verschillende uitstroomprofielen.

Profiel 1 en 2 werken toe naar activiteitengerichte dagbesteding. De dagbestedingsplek biedt ontspannende activiteiten. Soms biedt de dagbestedingsplek ook wat meer arbeidsmatige activiteiten aan.

Profiel 3 werkt toe naar uitstroom binnen arbeidsmatige dagbesteding. De leerlingen moeten opdrachten uitvoeren, waar bepaalde kwaliteitseisen aan zijn verbonden. Bij dagbesteding is altijd begeleiding aanwezig die, wanneer nodig, de leerling kan bijsturen of helpen.

Profiel 4A werkt toe naar beschutte arbeid. Beschutte arbeid wordt veelal aangeboden via de gemeente. Er is veel begeleiding of aanpassing bij de werkplek. Er is altijd begeleiding oproepbaar, maar staat op afstand.

Profiel 4B werkt toe naar arbeid binnen een regulier bedrijf. De leerlingen krijgen voor de uitstroom een loonwaarde meting en het bedrijf waar de leerling gaat werken wordt gesubsidieerd. De leerling heeft in principe geen begeleiding nodig bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Leerlingen moeten in grote mate zelfstandig kunnen werken, zelfredzaam zijn en sterke sociale vaardigheden bezitten.

Profiel 5 werkt toe naar uitstroom binnen een andere vorm van onderwijs, zoals Speciaal BasisOnderwijs (SBO), Praktijkonderwijs (PrO) of een Entree-opleiding op het MBO.

3.4 Fysieke ruimten

Verder zijn onderstaande fysieke ruimten binnen onze school aanwezig om aan specifieke ondersteuningsbehoefte tegemoet te komen. Het gaat ook om de aanpassingen in onze school die fysieke toegankelijkheid en daarmee deelname aan het onderwijs voor leerlingen met een fysieke beperking mogelijk maken.

Fysieke ruimten

Ruimte voor één op één begeleiding

Prikkelarme werkplek of stilteruimte

Ruimte voor een time-out

Verzorgingsruimte

Anders, namelijk ...

Praktijklokalen/-voorzieningen tuin(kas)

Praktijklokalen/-voorzieningen keuken

3.5 Protocollen

De onderstaande lijst toont de protocollen die we binnen onze school gebruiken. Het betreft handelingsrichtlijnen waarmee onze school voorbereid is om snel te kunnen handelen in voorkomende gevallen.

Protocol	Status
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	Actief toegepast
Protocol anti-pesten	Actief toegepast
Protocol gedrag / sociale veiligheid	Actief toegepast
Protocol rouw en overlijden	Actief toegepast
Protocol schorsen en verwijderen	Actief toegepast

Anders, namelijk ..	Status
Protocol ongewenste intimiteiten Protocol logopedische screening Protocol weglopen leerlingen Protocol Epilepsie	Actief toegepast

Toelichting protocollen

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege hanteren een groot aantal protocollen om de veiligheid en het welbevinden van de leerlingen te optimaliseren. De verschillende documenten worden regelmatig en systematisch aangepast aan de actualiteit.

3.6 Leerkrachtvaardigheden

De onderstaande lijst toont de leerkrachtvaardigheden op onze school. Het betreft een zelfoordeel van de school op de indicatoren voor handelingsgericht werken (HGW). Handelingsgericht werken is een methodische aanpak voor het bepalen en organiseren van de ondersteuning die een leerling nodig heeft. De mate waarin een school handelingsgericht werken realiseert, bepaalt mede in hoeverre de school passend onderwijs aan een leerling kan bieden.

De percentages in de eerste tabel zijn een optelling van de scores op de individuele indicatoren. In de tweede tabel zijn de scores per indicator weergegeven.

Legenda vaardigheden

#	Aantal indicatoren
Z	Zeer zwak
O	Onvoldoende
V	Voldoende
G	Goed

Leerkrachtvaardigheden	#	Z	O	V	G
Handelingsgericht werken	14	0 %	0 %	21 %	79 %

Indicator HGW	Score
Onze leraren evalueren systematisch en periodiek hun leer- en ontwikkeldoelen en stellen deze indien nodig bij.	Goed
Onze onderwijs- en begeleidingsstructuur is voor iedereen duidelijk. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer.	Goed
Onze leraren reflecteren op de samenhang tussen leerling, leraar, groep en stof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen.	Goed
Onze leraren creëren eigenaarschap van het leerproces bij hun leerlingen.	Goed
Onze leraren werken planmatig en cyclisch aan de leer- en ontwikkeldoelen voor de groep, subgroepjes en mogelijk individuele leerlingen.	Goed
Onze leraren maken (eigen) keuzes in aanbod en aanpak om passend te arrangeren op onderwijsbehoeften.	Goed
Onze leraren kunnen reflecties inzichtelijk maken met een door de school gekozen instrumentarium.	Voldoende
Onze leraren gaan in hun houding en gedrag nadrukkelijk uit van wat wel kan (ondanks belemmeringen).	Goed
Onze leraren zijn zich bewust van de grote invloed die zij op de ontwikkeling van hun leerlingen hebben.	Goed
Onze leraren werken samen met ouders. Ze betrekken hen als ervaringsdeskundige en partner bij de analyse en het bedenken en uitvoeren van de aanpak.	Goed

Onze leraren reflecteren op het eigen handelen en het effect daarvan op het gedrag van leerlingen, ouders, collega's.	Goed
Onze leraren geven vorm aan het onderwijs op basis van SMART-doelen op korte en langere termijn (in plaats van een vastgestelde methodiek).	Voldoende
Onze leraren doen actief aan collectieve reflectie op de keuzes en het eigen handelen en dat van collega's.	Voldoende
Onze leraren verkennen en benoemen concreet de onderwijsbehoeften van leerlingen (o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen).	Goed

Toelichting HGW

Het onderwijs op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege is zo ingericht dat onze leerlingen in de toekomst zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij kunnen functioneren, gericht op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege werken wij planmatig en doelgericht met aandacht voor de verschillen tussen leerlingen en hun specifieke onderwijsbehoeften. Het uitgangspunt is om de mogelijkheden van de leerlingen optimaal te ontwikkelen en te vergroten.

Uitgaande van een doorgaande lijn, is de ontwikkeling van de leerlingen op de Herman Broerenschool gericht op een optimale aansluiting op het Herman Broerencollege. Dit betekent dat naast de cognitieve ontwikkeling ook nadrukkelijk aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en de ontwikkeling op het gebied van 'leren leren'.

Op de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege werken teamleden die goed onderwijs (willen) geven aan alle leerlingen. De leraar creëert een veilige en krachtige leeromgeving voor de leerlingen die aan hem/haar zijn toegewezen. Er wordt gebruik gemaakt van de op schoolniveau afgesproken leermiddelen en didactische werkvormen. De opbrengsten op groeps- en schoolniveau worden eens per jaar geëvalueerd. Bij de evaluatie wordt gebruik gemaakt van de ontwikkelingsperspectieven, de leerstandaarden en de resultaten. Ons uitgangspunt is dat de leerlingen bij uitstroom minstens het op één na hoogste beheersingsniveau behalen van de voor hen gestelde doelen. Dit is een hoge ambitie, maar wij zijn er van overtuigd dat de leerlingen deze vaardigheden moeten beheersen om een stevige uitgangspositie te creëren om een volwaardige positie binnen de maatschappij te kunnen verweven. De evaluatie wordt gebruikt om ontwikkeldoelen te stellen die worden vastgelegd in het jaarplan.

Werkplannen

Halfjaarlijks worden werkplannen voor de leerlingen opgesteld, waarin de aangeboden doelen en de werkaanpak worden beschreven. Aan het einde van de periode worden de plannen en de resultaten geëvalueerd. Deze werkplannen maken deel uit van de handelingsgericht-werkencyclus.

Profielen

Elke leerling wordt aan de hand van het ontwikkelingsperspectief gekoppeld aan een profiel. Het profiel geeft de leerroute van de leerling weer. Het profiel geeft een duidelijk beeld van de doelen waar gedurende de schoolloopbaan aan gewerkt wordt. Een profiel verdeelt de minimaal te behalen doelen aan het einde van de schoolperiode in doelen over de onderwijsjaren. Het uitstroomprofiel wordt gebaseerd op de belangrijkste leergebieden (kerndoelen) van het onderwijs.

Rapportage

Tweemaal per jaar voert de leraar een voortgangsgesprek met ouders en (wanneer mogelijk) de leerling. Dit gebeurt op basis van de tussenevaluaties.

Ontwikkelingsperspectief

Bij het ontwikkelingsperspectief van een leerling brengt de school in beeld wat ze met de leerling wil bereiken. Wij doen dat op basis van alle relevante gegevens waar wij over beschikken. De school maakt daarmee inzichtelijk welke doelen ze op lange en middellange termijn nastreeft en er wordt aangegeven op welk niveau we verwachten dat een leerling uitstroomt aan het einde van de onderwijs periode. Het ontwikkelingsperspectief is niet bedoeld om de ontwikkeling van een leerling te volgen, maar om het onderwijsaanbod voor een leerling zo te plannen dat een leerling zich optimaal ontwikkelt. De school heeft hoge verwachtingen van alle leerlingen en dit staat in verband met de te verwachten leeropbrengsten. Wij handelen hierbij vanuit onze missie en visie. Jaarlijks zal aan de hand van de leerlingenbespreking geëvalueerd worden of het ontwikkelingsperspectief aangescherpt moet worden, zodat doelgericht en planmatig onderwijs op maat gegeven kan worden. De evaluatie van het ontwikkelingsperspectief vindt aan het einde van het schooljaar plaats. Bij aanpassingen aan de uitstroombestemming wordt de leerling besproken met de commissie van begeleiding. Indien een leerling nieuw op school komt, wordt het ontwikkelingsperspectief binnen 6 tot 8 weken na plaatsing opgesteld en besproken met de ouders.

Leerlingbespreking

Leerlingbesprekingen zorgen er mede voor dat de voortgang en continuïteit in de ontwikkeling van de leerling zoveel mogelijk worden gewaarborgd. Iedere leerling wordt minimaal twee keer per jaar besproken met de leraar en de teamleider. Indien er rondom de leerling hulpvragen zijn, wordt dit besproken met de teamleider en waar nodig in de Commissie van Begeleiding. Wanneer een leerling wordt besproken in de Commissie van Begeleiding, worden ouders hierbij uitgenodigd. De HGW-cyclus is vastgelegd in een beleidsstuk dat door de leraren wordt gedragen en dat de kwaliteit van het onderwijs waarborgt. Sinds het schooljaar 2021-2022 reikt het Herman Broerencollege een diploma uit aan de leerlingen die uitstromen en voldaan hebben aan de voorwaarden die zijn gesteld aan het behalen van het diploma en zijn vastgelegd in het examenreglement.

4. Organisatie van de ondersteuning

Om de gewenste ondersteuning te bieden aan onze leerlingen kennen we een ondersteuningsroute binnen onze school en werken we samen met externe organisaties.

4.1 Ondersteuningsroute binnen de school

Inrichting ondersteuningsroute

Binnen onze school gebeurt het vaker dan gemiddeld dat de ontwikkeling van een leerling 'niet van zelf' verloopt. Het is de opdracht van onze school de voorwaarden op die wijze te creëren, dat de ontwikkeling van de leerling, ondanks de belemmerende factoren, tóch zo optimaal als mogelijk verloopt. Om hier kaders voor te scheppen heeft de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege een structuur van zorg om de leerlingen heen gebouwd.

Bij het constateren van stagnatie van de ontwikkeling op een gebied (cognitief, sociaal-emotioneel, gedragsmatig, ...) onderzoekt de leraar of aan de onderwijs-, en begeleidingsbehoeften volgens het Ontwikkelingsperspectief wordt voldaan. Ook wordt onderzocht of een aanpassing aan deze behoeften de ontwikkeling weer in gang kan zetten.

Het is belangrijk ouders op de hoogte te stellen van de zorgen. Uiteraard omdat zij op de hoogte dienen te zijn van de ontwikkelingen omtrent hun kind, maar ook omdat zij informatie kunnen verschaffen die waardevol kan blijken. Wellicht zijn er in de thuissituatie omstandigheden die doorspelen op school of wellicht kennen de ouders handvatten die binnen school nog onbekend waren.

Wanneer het de leraar niet lukt de ontwikkeling te stimuleren door aanpassingen te doen in de begeleiding van de leerling, wordt advies gevraagd aan collega's. Andere leraren en onderwijsassistenten hebben wellicht een andere visie op de leerling of andere ervaringen die een uitkomst kunnen bieden.

Wanneer voorgaande geen oplossing heeft geboden, kunnen de teamleider gevraagd worden te observeren en te adviseren.

Het kan uiteraard zijn, dat ook zij geen oplossingen kunnen bieden. In dat geval kan er, na consultatie bij de teamleider, een beroep worden gedaan op de expertise van de aan de school verbonden deskundigen, in de Commissie van Begeleiding. Voor de aanmelding bij de CvB wordt een probleeminventarisatie ingevuld door de leraar.

De Commissie van Begeleiding (CvB) bestaat uit de locatiedirecteur (tevens voorzitter), de teamleiders, de schoolmaatschappelijk werker, de aan de school verbonden orthopedagoog, de psychologisch assistent (tevens de secretaris van de CvB) en de aan de school verbonden jeugdarts. Wanneer gevraagd, kunnen andere disciplines, zoals de logopedist en uiteraard de leraar aanschuiven (zie ook de notitie Commissie van Begeleiding).

De CvB komt één maal in de twee à drie weken bij elkaar. Voor de bijeenkomsten wordt door de psychologisch assistent een agenda opgesteld. Tijdens de besprekingen van de CvB komen verschillende aangemelde leerlingen aan bod. Ouders of wettelijk vertegenwoordigers worden voor deze besprekingen uitgenodigd en vooraf voorzien van de benodigde documenten door de psychologisch assistent. Ook worden observaties en verslagen besproken. Verschillende verslagen worden in principe eerst met ouders gedeeld, voordat deze in groter verband worden besproken. De CvB wordt door de intern begeleider geïnformeerd over de voortgang van individuele leerlingen en wordt geïnformeerd bij wijzigingen in uitstroomprofiel en wijzigingen in leerroute van de ontwikkelingsgebieden.

Om de ontwikkeling van de individuele leerlingen goed te kunnen volgen en snel te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen komt één maal per week de kleine CvB bij elkaar. In deze bijeenkomsten bespreken de intern begeleiders de stand van zaken rondom de individuele leerlingen en mogelijke nieuwe aanmeldingen met de locatiedirecteur, de orthopedagoog en de psychologisch assistent en de schoolmaatschappelijk werker. De psychologisch assistent zorgt voor verslaglegging van de besprekingen.

Samenwerking met ouders bij de ondersteuning

Onze school werkt samen met ouders.

De taak om ouders te betrekken bij de ondersteuning ligt bij de:

- Leraar / mentor
- Schoolmaatschappelijk werker
- Directie, team- of afdelingsleider
- Gedragsspecialist / orthopedagoog

Toelichting op de samenwerking met ouders

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege willen een school zijn waar ouders worden gezien als partner. De basis voor deze samenwerking is respect. De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege zien de ouders als de belangrijkste deskundigen op het gebied van hun kind: zij kennen hun kind het best en zijn daarmee de belangrijkste gesprekspartner. De basis voor deze samenwerking is respect. We willen een school zijn waar ouders terecht kunnen met hun zorgen en (hulp)vragen over de ontwikkeling van hun kind of pupil. De school probeert daar waar mogelijk te ondersteunen door gebruik te maken van de aanwezige expertise. Een belangrijke rol voor de school ligt in de begeleiding van ouders naar het mogelijke toekomstperspectief van hun kind/pupil. Door gebruik te maken van een ontwikkelingsprofiel en de rapportage wordt de ontwikkeling van de leerling inzichtelijk gemaakt, zodat in goed overleg met ouders en de betreffende leerling het juiste uitstroomprofiel kan worden vastgesteld.

Aanmeldproces

Wanneer een leerling wordt aangemeld bij onze school wordt altijd onderzocht wat zijn/haar extra onderwijs- en/of ondersteuningsbehoeften zijn voordat de leerling ingeschreven wordt op school. Wanneer de school niet kan voldoen aan de onderwijs- en/of ondersteuningsbehoefte van een leerling wordt er gezocht naar een passende plek.

Bij leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften vindt warme overdracht plaats met de voorschoolse voorziening of de vorige school.

De verantwoordelijkheid voor het aanmeldproces ligt bij:

- Directie

De verantwoordelijkheid voor het aanmeldproces ligt bij:

- Commissie van Begeleiding

Toelichting op het aanmeldproces

De Commissie van Begeleiding heeft een belangrijke rol in de toelatingsprocedure van leerlingen. Geïnteresseerde ouders hebben een oriënterend gesprek met de locatiedirecteur en/ of teamleider en krijgen een rondleiding op school. Met ouders wordt de toelatingsprocedure besproken en informatie uitgewisseld om tot een verantwoorde plaatsing te komen.

Bij de wens van ouders hun kind op de Herman Broerenschool of het Herman Broerencollege geplaatst te zien, wordt ouders gevraagd actuele relevante dossiergegevens aan te leveren. Deze gegevens worden besproken in de Commissie van Begeleiding. Wanneer medische informatie voorhanden is, wordt de schoolarts geïnformeerd en om advies gevraagd.

Vervolgens vindt er een observatie plaats op de huidige plek van de leerling door de aan de school verbonden orthopedagoog of teamleider. Naar aanleiding van de dossiergegevens en de observatie wordt in de Commissie van Begeleiding besloten of de Herman Broerenschool/ college de leerling de juiste begeleidings,- en onderwijsbehoeften kan bieden. Het School OndersteuningsProfiel (SOP) geeft richting bij de afweging of de Herman Broerenschool een leerling de juiste begeleiding kan bieden.

De ouders/ wettelijk vertegenwoordiger zullen in samenwerking met de psychologisch assistent van de school bij het desbetreffende samenwerkingsverband een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aanvragen. Wanneer een leerling wordt doorverwezen vanuit een andere speciaal-onderwijschool, vraagt die school de TLV aan.

Inschrijving vindt pas plaats, nadat de TLV is afgegeven, of wanneer het samenwerkingsverband heeft aangegeven dat de TLV met zekerheid zal worden afgegeven.

In uitzonderlijke gevallen kan de locatiedirecteur besluiten tot een proefperiode, zodat de leerling in de omgeving van het Herman Broeren geobserveerd kan worden, alvorens een besluit tot plaatsing wordt genomen. Ouders wordt dan nadrukkelijk verteld dat het in principe om een zeer uitvoerige observatie gaat en er dus niet automatisch tot plaatsing wordt overgegaan.

4.2 Samenwerking met kern- en ketenpartners

Onderwijssector

Onderstaande lijst laat zien met welke onderwijssectoren onze school samenwerkt.

Onderwijssector

Speciaal onderwijs (so)

Voortgezet speciaal onderwijs (vso)

Keten- / Kernpartner

Onderstaande lijst laat zien met welke partners onze school samenwerkt. Deze partnerorganisaties bieden gespecialiseerde ondersteuning of hulp in en rond de thuissituatie, voor opvoeding, gezondheid of veiligheid. Deze samenwerkingsrelaties bepalen mede in hoeverre de school in staat is om ondersteuning af te stemmen met overige hulp.

Keten-/kernpartner

Jeugdhulpverlening

Lokale overheid/gemeente

GGZ / Jeugd-GGZ

Schoolmaatschappelijk werk / gezinswerker

Centrum Jeugd en gezin (CJG)

Leerplichtambtenaar

Club- en buurthuis

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Begeleider passend onderwijs van het SWV

Andere keten-/kernpartners

Logopedie

Fysiotherapie

Iipse de Bruggen

Integraal aanbod

Onderwijs en paramedische zorg zijn geïntegreerd

Toelichting samenwerking

Binnen de school zijn een externe logopedistenpraktijk en externe praktijk voor fysiotherapie en SI-therapie gevestigd. Hierdoor zijn er indien gewenst korte lijnen tussen de leraar en de paramedici. De therapieën kunnen onder schooltijd worden aangeboden.

5. Bijlage

Overzicht specialisten

In dit hoofdstuk vind je een overzicht van alle specialisten met de bijbehorende definitie die gehanteerd wordt in de vragenlijst van Perspectief op School.

Specialist	Definitie
Beeldcoach en/of video-interactie-begeleider	Een deskundige die is bedoeld om leraargedrag te verbeteren door middel van persoonlijke begeleiding of het bespreken van video opnamen.
Begeleider passend onderwijs	De begeleider passend onderwijs richt zich op het leerproces en de ondersteuningsvragen van leerlingen en leraren.
Dyscalculiespecialist	Een dyscalculiespecialist is een deskundige in het signaleren van dyscalculie bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Dyslexiespecialist	Een dyslexiespecialist is een deskundige in het signaleren van dyslexie bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Fysiek specialist (zoals motorisch remedial teacher)	Een deskundige die extra onderwijshulp verleent in het kader van de bewegingsopvoeding. Zij richten zich op de ontwikkeling van het bewegingsgedrag van het kind.
Gedrag / sociale vaardigheden specialist	Een sova-specialist is een deskundige die helpt in de ontwikkeling van vaardigheden die betrekking hebben op de omgang met anderen. Bij sociale vaardigheden horen onder andere: inzicht hebben in de ander, goed kunnen luisteren, aandacht hebben voor andermans gevoelens en conflicten oplossen.
Jonge kind specialist	Een deskundige die zich heeft gespecialiseerd in de ontwikkeling en behoeften van het jonge kind.
Logopedist	Een logopedist in het onderwijs is een paramedicus die preventie, zorg, training en advies biedt met betrekking tot de primaire mondfuncties (zuigen, slikken en kauwen), het gehoor, de stem, de taal en de spraak.
Meer- en hoogbegaafdheid specialist	Een deskundige in het begeleiden van leerlingen met een aanleg om tot uitzonderlijke prestaties te komen.
Minder- en laagbegaafdheid specialist	Een deskundige die zich bezig houdt met leerlingen die minder dan gemiddeld begaafd zijn.
NT2-specialist	Een specialist op het gebied van Nederlandse taalverwerving voor leerlingen met een anderstalige achtergrond.
Ondersteuningsadviseur / gedragswetenschapper	De ondersteuningsadviseur kenmerkt zich als een gedragswetenschapper met brede kennis van de school, die bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen met gedragsproblemen. Zij coachen hierin vaak leraren, ambulante begeleiders en anderen. Veelal is dit een psycholoog of orthopedagoog.
Orthopedagoog	De orthopedagoog maakt voor mensen met ontwikkelings, leer- en gedragsproblemen een behandel- en begeleidingsplan dat hun situatie kan verbeteren. Zodoende probeert de orthopedagoog ervoor te zorgen dat zij de hulp krijgen die het beste bij hun karakter en problemen aansluit, met als doel hun ontwikkeling te optimaliseren en hun

	participatiekansen te maximaliseren. Orthopedagogiek is dus een specialisatie in het wetenschappelijk onderwijs.
Psycholoog	Een psycholoog is een professioneel deskundige in de psychologie, de wetenschap die zich bezighoudt met het innerlijk leven (kennen, voelen en streven) en het gedrag van de mens.
Reken-/wiskunde-specialist	Een reken- en wiskundespecialist is een deskundige in het signaleren van reken- en wiskunde problemen bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Taal-/leesspecialist	Een taal- en leesspecialist is een deskundige in het signaleren van taal- en leesproblemen bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Interne begeleiding	Een deskundige die zich bezig houdt met coördinerende, begeleidende en innoverende taken op school.
Leerlingbegeleiding	Een deskundige die leerlingen met problemen bijstaat, adviseert of doorverwijst.
Remedial teaching	Een deskundige die hulp verleent aan leerlingen met leerproblemen of gedragsstoornissen (zoals faalangst).
Zorgcoördinatie	Een deskundige die zich bezig houdt met coördinerende, begeleidende en innoverende taken op school.